

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Keskkonnasõbraliku majandamise toetus (KSM)

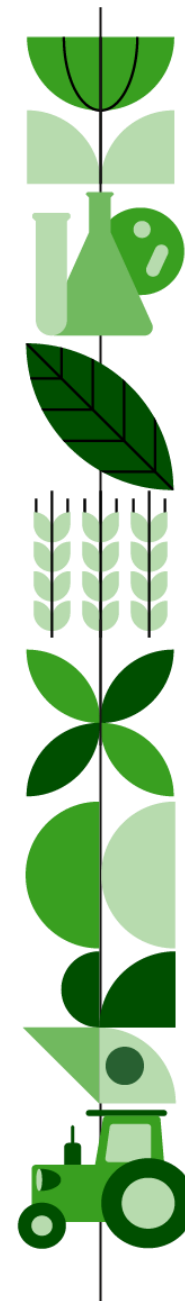
Birgit Pai

*Põllumajanduskeskkonnapoliitika osakond
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium*

25.03.2026

**Teadmised
on põllu
ramm**

KSM toetuse eesmärk ja struktuur

EESMÄRK

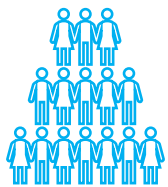
*Soodustada keskkonnasõbralike majandamisviiside kasutuselevõttu ja jätkuvat kasutamist põllumajanduses, et **kaitsta mulda ja vett ning parandada nende seisundit, samuti suurendada elurikkust ja maastikulist mitmekesisust ning tõsta põllumajandustootjate keskkonnateadlikkust***

10 põhitegevust

6 lisategevust

Taotlejate ja esitatud taotluste arv

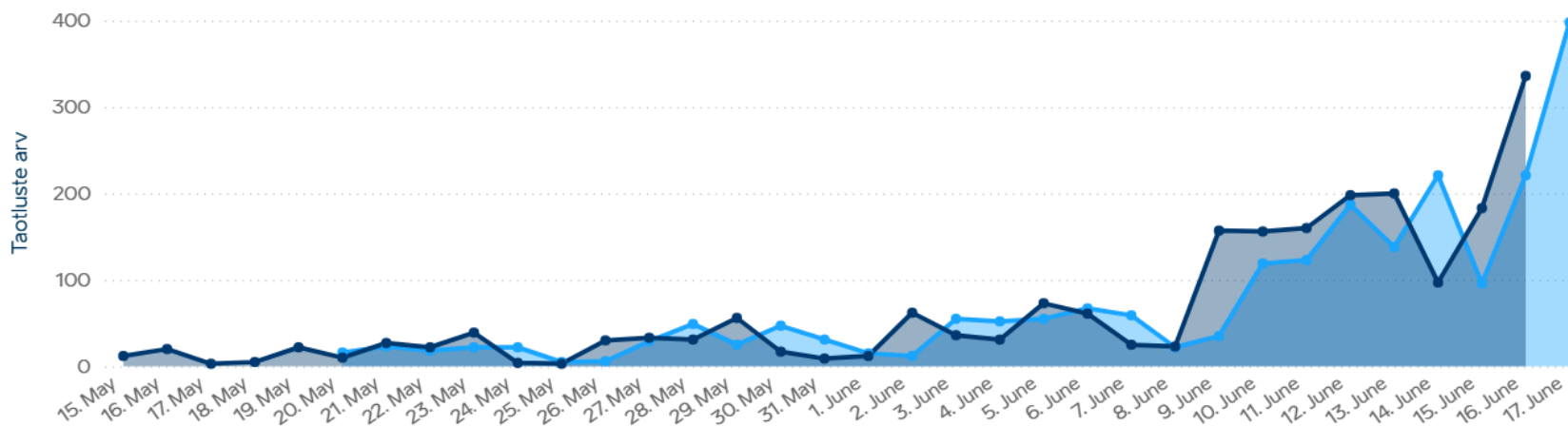
Vali maakond:

All

Vali toetus:

KSM

● 2024 ● 2025

Taotletud pinnad (ha)

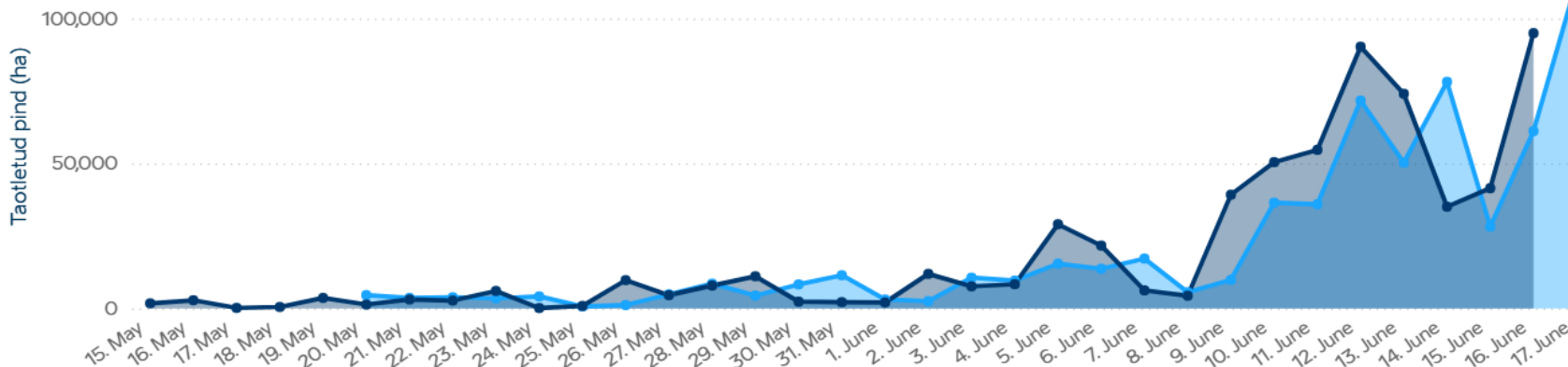
Vali maakond:

All

Vali toetus:

KSM

● 2024 ● 2025

Baasnõuded

Taotleja täidab kohustuseaasta jooksul järgmisi nõudeid:

- kannab **andmed põlluraamatusse**
- täidab maaeluministri määruse nr 68 § 3 lõigetes 6–8 sätestatud nõudeid
- täidab VeeS § 161 lõigetes 1 ja 7 ning keskkonnaministri määruse nr 49 § 3 punktis 1 sätestatud nõudeid
- täidab maaeluministri määruse nr 68 lisas 1 esitatud KM **7 ja 8 nõudeid 1–4**

Nõuded taotlejale

- Taotleda võib äriregistris registreeritud füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiline isik
- Peab tegelema **põllumajandusliku tegevusega**
- Peab vastama **aktiivse tootja** mõistele
- Peab **täitma tingimuslikkuse ja sotsiaalse tingimuslikkuse nõudeid** kogu kohustuseaasta jooksul

Nõuded toetusõiguslikule maale (1)

- Tegevusi tuleb ellu viia ühe kalendriaasta jooksul ehk kohustuseaastal
- Põhitegevused on kohustuslikud, lisategevused vabatahtlikud
- Põhitegevus + lisategevus tuleb ellu viia samal põllumajandusmaal
- Põhi- ja lisategevust tuleb ellu viia toetusõiguslikul põllumajandusmaal, kuid mõnda põhi- või lisategevuse nõuet tuleb ellu viia ka põllumajandusmaal, mille kohta toetust ei anta:
  - glüfosaadi mittekasutamine sööti jäetud maal ja mustkesal;
  - e-põlluraamatu pidamine kogu põllumajanduslikus majapidamises ellu viidud põllumajandusliku tegevuse kohta;
  - liblikõieliste põllumajanduskultuuride kasvatamine, mida tuleb kasvatada kogu majapidamise põllumaal
- **Toetust antakse ka mahetootjale**

Nõuded toetusõiguslikule maale (2)

- Taotleja kasutuses peab olema vähemalt 1,00 hektar toetusõiguslikku põllumajandusmaad
- Toetusõiguslik on põllumaa, millel kasvatatakse põllukultuuri, köögivilja, maasikat, ravim- või maitsetaime, lilli, heintaime või heintaime, mis on nõuete kohaselt põldtunnustatud või sellel asub mitmeliigiline väike põld, püsilõikurite alune maa kui sellel kasvatatakse puuvilja- või marjakultuuri ja püsirohumaad
- Mustkesa ja sööti jäetud maa ei ole KSM toetusõiguslik maa, st toetust ei anta
- Toetusõigusliku põllumajandusmaa andmed peavad olema kantud põllumajandustoetuste- ja põllumassiivide registrisse
- Kasvatatav põllumajanduskultuur peab kasvama põhikultuurina (vt põllumajanduskultuuride loetelu)

„Põhikultuur on taotlusel märgitud põllumajanduskultuur, mis on maha pandud, istutatud või külvatud enne taotluse esitamise aastat või taotluse esitamise aasta kevadel ja mida kasvatatakse kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid, või hoitakse maad mustkesas või söötis. Allakülvi ei loeta põhikultuuriks. LIFE'i projektiga „Loodusrikas Eesti“ hõlmatud põllumajandusmaal kasvatatakse põhikultuuri, kasutades nimetatud projektis ette nähtud agrotehnilisi võtteid. Nimetatud projektis ette nähtud agrotehnilisi võtteid võib kasutada kuni kümnel protsendil põllu pindalast.“

Nõuded toetusõiguslikule maale (3)

KSM JA ROHUMAAD

Taotletud rohumaa, sh püsirohumaa ja pärändniitude, kohta antakse KSM toetust **maksimaalselt selle rohumaa pindala ulatuses, mis on võrdne taotlusel märgitud ja kindlaksmääratud maa pindalaga, mille kohta toetust taotleti ja millel kasvatati põllu- või aiakultuuri või millel oli põldtunnustatud heinaseemnepõld või mitmeliigiline väike põld või millel kasvatati lilli**

Näiteks, kui taotlejal on rohumaid kokku 100 ha, millele ta taotleb ka KSM toetust ning lisaks kasvatab taotleja erinevaid põllukultuure kokku 50 ha, siis kuigi taotleja taotleb KSM toetust kokku 150 ha-le, antakse talle KSM toetust 100 ha eest (maksimaalselt 50 ha rohumaa eest + 50 ha põllukultuuride kasvatamise eest)

Nõuded toetusõiguslikule maale (4)

- Mitmeliigiline väike põld loetakse põhitegevuse elluviimise korras toetusõiguslikuks üksnes siis, kui sellel kasvatatakse köögivilja, rühvelkultuuri, lilli, ravim- või maitsetaimi 0,30 - 1,00 hektari suurusel põllul ja viiakse ellu mitmeliigilise väikese põllu lisategevust
- Toetusõigusliku põllu pindala hulka arvestatakse ka põllu otstes asuv kuni 15 meetri laiune teenindusala
- Toetust antakse sellise maa kohta, millel kasvatatakse puuvilja- või marjakultuuri või maasikat, kui taimede istutustihedus vastab ettenähtud minimaalsele määrale (15 kultuuri)

Nõuded toetusõiguslikule maale (5)

Toetust ei anta maa kohta, mille kohta antakse

- pärandniidu hooldamise toetust (NIIT)
- turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetust (MULD)
- põhjavee kaitse toetust (VESI) või
- pinnavee kaitse toetust (VESI)

Sama põllu kohta ei anta samal kohustuseaastal toetust

- orgaanilise multši kasutamise lisategevuse elluviimise eest JA vahekultuuride kasvatamise lisategevuse elluviimise eest
- haljasväetiskultuuri kasvatamise lisategevuse elluviimise eest JA vahekultuuride kasvatamise lisategevuse elluviimise eest

Mitmeliigilise väikese põllu lisategevuse elluviimise eest ei anta toetust maa kohta, mille kohta antakse MESI toetust

Põhitegevuse nõuded (1)

E-PÕLLURAAMATU PIDAMINE

- Taotleja peab kogu põllumajanduslikus majapidamises tehtud põllumajandusliku tegevuse kohta veeseaduse alusel peetavat põlluraamatut elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonnas või PRIA e-teenuse keskkonnaga liidestatud e-teenuse keskkonnas
- E-põlluraamatusse andmete kandmisel esitab taotleja samad andmed PRIAle elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu

Muu e-teenuse keskkonna all mõistame turul tegutsevaid eratarkvarasid (eAgronom, Terake ja Abimasin)

Alates 25.03 muutub PHT -> e-põlluraamat

<https://www.pria.ee/uudised/pria-e-polluraamat-koondab-koik-e-pria-poldude-ja-niitude-teenused>

Põhitegevuse nõuded (2)

LÄMMASTIKUBILANSS

- *Taotleja peab põllumaa puhul, millel kasvatab põllukultuuri, põllupõhist arvestust lämmastiku mulda viimise ja mullast väljaviimise kohta e-põlluraamatus*

Alates 2026 muutub sõnastus -> N-bilanss põllukultuuridel

- *Taotleja esitab andmed PRIA-le hiljemalt kohustuseaasta **1.12***

2025 ja 2026 ainult nisu põldude kohta

Põhitegevuse nõuded (3)

VILJAVAHELDUS

- Samal maal ei kasvatata teravilja **kauem kui 3** järjestikusel aastal
- Maasikat ei kasvatata **kauem kui 5** järjestikusel aastal
- Ristõielisi ei kasvatata sama maal uuesti **enne 3** aasta möödumist
- Sööti jäetud maa ja mustkesa, mis kasutatakse põllukultuuride vaheldusena, ei katkesta külvikorras teravilja, maasika ja ristõieliste järgnevust
- Vahekultuur ei katkesta külvikorras teravilja, maasika ja ristõieliste järgnevust
- Teraviljade järgnevuse katkestab mais, tatar või sorgo
- Viljavahelduse nõuet ei pea järgima mitmeaastase ristõielise köögivilja kasvatamisel

Põhitegevuse nõuded (4)

LIBLIKÕIELISTE KASVATAMINE

- *Majapidamise põllumaal tuleb liblikõieliste sugukonda kuuluvat põllumajanduskultuuri kasvatada vähemalt 15 % põllumaast*
- *Kui ettevõtte on mahetunnustatud, tuleb kasvatada liblikõielisi 20 % põllumaast*

Alates 2024 ei pea nõuet järgima alla 0,30 ha suurusel põllumaa põllul

- *Kui kasvatatakse liblikõielisi segus teiste taimedega, tuleb järgida liblikõielistele seatud osakaalu segu taimikus*
- *Liblikõieliste ja viljavahelduse tegevustes võetakse arvesse põllumajanduskultuur, mida kohustuseaastal kasvatatakse põhikultuurina ning mida kasvatati samal maal põhikultuurina kohustuseaastale vahetult eelnenud aastatel*

Põhitegevuse nõuded (5)

SERT SEEME

- Taotleja kasutab teraviljade külvipinnal kokku **vähemalt 15 %** sertifitseeritud teraviljaseemet
- Maisi ja sorgo külvipinda ning teravilja ja teiste põllumajanduskultuuride segu külvipinda ei loeta teraviljade kogupinna hulka ning sertifitseeritud seemnega külvatud teraviljade pinna hulka
- Teraviljadest koosnevad segud arvestatakse teraviljade pinna hulka
- Maisi ja sorgo seemet ei arvestata sertifitseeritud teraviljaseemne hulka
- Samale põllule ei tohi külvata sertifitseeritud ja sertifitseerimata seemet, v.a juhul kui sertifitseerimata seemet kasutatakse allakülviks
- Taotlejal peab seemnepartii sertifitseerimist tõendav külvatud seemne müügipakendi etikett või sertifitseeritud seemne ostmist tõendav dokument olema kohustuseaasta jooksul kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad

Alates 2024 ei pea mõlemat kontrollidokumenti esitama (etiketti kui ostudokumenti)

Põhitegevuse nõuded (6)

GLÜFOSAADI KASUTAMISE PIIRANG

Taotleja ei tohi kasutada:

- glüfosaati sisaldavaid TKV põllukultuuri tärkamisest, istutamisest või maha panemisest kuni saagi koristamiseni*
- maal, millel kasvatatakse aiakultuuri ning mustkesal, sööti jäetud maa, haljaskesal, haljasväetiseks kasvatatavatel taimedel ja vahekultuuridel*

Põhitegevuse nõuded (7)

MULLAPROOVID

- Taotletava põllumajandusmaa kohta tuleb võtta mullaproovid ning saata need mullaanalüüside tegemiseks ja pinnase analüüsimiseks hiljemalt kohustuseaasta **1.12**
  - Kui proov on varem võetud ja vajalikud näitajad on määratud, siis tuleb proov võtta mullaproovi võtmise aastale järgneva 5. aasta **1.12**
  - **Iga kuni 5 ha põllumajandusmaa kohta**, millele toetust taotletakse, tuleb võtta **1 mullaproov** millest tuleb lasta määrata pH, taimedele omastatava P ja K sisaldus
  - Kui põllumajandusmaad, mille kohta taotletakse on **üle 10 ha**, tuleb mullaproovid võtta koolituse läbinud isikul
  - Taotletud aiakultuuri aluse põllumajandusmaa **iga kuni 3 ha põllumajandusmaa kohta 1 mullaproov**, millele on lisaks on võimalik määrata taimedele omastatava Mg, Ca, Cu, Mn ja B sisaldus
- Alates 2026 mikroelemente ei pea analüüsima kui aiakultuure on kokku alla 0,30 ha
- Org C sisaldus mullaproovist peab olema analüüsitud arvestusega, et **iga 20 ha kohta on vähemalt 1 mullaproov**
  - Laboriprotokollid analüüsitulemustega peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad ja PRIA nõudmisel esitab taotleja laboriprotokollid analüüsitulemused

Põhitegevuse nõuded (8)

KOOLITUS

- Taotleja või taotleja heaks tegutsev isik osaleb* kohustuseaasta **7.12** vähemalt ühel keskkonnasõbraliku majandamise alasel koolitusel

Alates 2026 ei pea enam igal kohustuseaastal koolitusel osalema – kui taotleja on toetust taotletud 3 x ja osalenud koolitusel 3 x, siis alates 2026. a ei pea koolitusel osalema

Oluline on nii toetuse taotlemine (mitte toetuse määramine) kui koolitusel osalemine

Arvesse lähevad alates 2023. a koolitused ja mitte kohustuseaastal osaletud koolituste arv

- Koolitusena lähevad arvesse infopäev, konverents, esitlustegevus

KSM (+MULD, VESI) koolitused leiad pikk.ee lehelt

Põhitegevuse nõuded (9)

TKV KASUTAMISE PIIRANG

- Sama keemilise TKV (v.a insektitsiidi) toimeainet ei kasutata samal põllul ühe kalendriaasta jooksul **rohkem kui 2 X**

Antud nõuet kohaldatakse suvinisu, talinisu, talirukki, suviodra, suvikaera, suvirapsi, talirapsi, suvirüpsi, talirüpsi, hariliku maisi, hariliku herne, põldoa ja heintaime kasvatamise korral, v.a nende heinaseemnepõllul kasvatamise korral

AIAKULTUURI TEENINDUSALA JA MULTŠ

- Aiakultuuri teenindusala hoitakse rohukamaras ja maasikaridades kasutatakse multši
- Multš peab olema põllul kogu vegetatsiooniperioodi või kuni istandiku likvideerimiseni

Alates 2025 on taotlejal kohustus teha tegevuse tõendamiseks (maasikaridades multši kasutamisest) asukohapõhine pilt

Põhitegevuse nõuded (10)

FEROMOONPÜÜNISED JA MITMEKESISISUSE ELEMENDID

- Maal, millel kasvatatakse viljapuid, hoitakse kohustuseaasta 1.05 kuni 31.08 feromoonpüüniseid tihedusega **vähemalt 1 püünis iga 0,3 hektari suuruse maa kohta**, millel kasvatatakse viljapuid

- Maale, millel kasvatatakse viljapuid või marjapõõsaid, paigutatakse **iga 0,3 hektari kohta vähemalt 2 elurikkust soodustavat elementi:**

putukate või lindude joogianum

kivikuhil, oksakuhil või vana kõdunev puunott

lindude pesakast, röövlindude istumiskoht

putukapesa

taru, milles peetakse mesilasi

Lisategevuse nõuded (1)

ORGAANILISE MULTŠI KASUTAMINE

- Aiakultuuride kasvatamisel tuleb kasutada **ridades ja reavahedes üksnes orgaanilist multši**
- Orgaaniline multš maas alates taimede külvamisest, maha panemisest või istutamiseni kogu vegetatsiooniperioodi või kuni taimede ülesvõtmiseni
- Kasutatakse sellises koguses, mis takistab rohu läbikasvamist multšist

Alates 2025 on taotlejal kohustus teha tegevuse tõendamiseks asukohapõhine pilt

Lisategevuse nõuded (2)

HALJASVÄETISKULTUUR

- Köögivilja või kartulit kasvatatakse maal, millel kohustuseaastale vahetult eelnenud kalendriaastal kasvatati põhikultuurina liblikõielisi heintaimi puhaskultuurina, segus kõrreliste heintaimedega või segus teiste haljasväetiseks kasvatatavate põllumajanduskultuuridega

Alates 2026 lisaks köögiviljale kartul

- Liblikõieliste heintaimede kaetus liblikõieliste-kõrreliste heintaimede ja liblikõieliste-haljasväetistaimede segu taimikus peab olema **vähemalt 30 %**
- Porgandit kasvatatakse maal, millel kohustuseaastale vahetult eelnenud kalendriaastal kasvatati põhikultuurina heintaimi puhaskultuurina või segus teiste haljasväetiseks kasvatatavate põllumajanduskultuuridega

MITMELIIGILINE VÄIKE PÕLD

- Taotleja kasvatab põllul **vähemalt 8 erinevat põllumajanduskultuuri**, mis kuuluvad köögivilja, rühvelkultuuri, lillede, ravim- või maitsetaimede hulka
- Iga nimetatud põllumajanduskultuuri pind võib olla **kuni 0,10 hektarit**

Lisategevuse nõuded (3)

VAHEKULTUUR

- Vahekultuur on selle määruse tähenduses põllumajanduskultuur, mida kasvatatakse kahe üksteisele järgneva põhikultuuri vahelisel ajal, ning mis külvatakse allakülvina põhikultuurile või vahetult pärast põhikultuuri koristamist, kuid hiljemalt kohustuseaasta 1.09

- Vahekultuuri kasvatamise lisategevuse elluviimise eest antakse toetust vähemalt 0,30 ha suuruse põllu kohta, millel kasvatatakse vahekultuuri ja põhikultuurina põllukultuuri või köögivilja

- Ei tohi jääda järgmise aasta põhikultuuriks

- Ei ole ka vahekultuuride nimekirja

Alates 2026 peab põllul kasvama 1.09 kuni 1.11 üksnes vahekultuur

Alates 2025 on taotlejal kohustus teha tegevuse tõendamiseks asukohapõhine pilt

Lisategevuse nõuded (4)

LUPJAMINE

- Toetust antakse põllu kohta, mille kohta on koostatud ja PRIA-le esitatud hiljemalt kohustuseaasta **1.12** esitatud lubjatarbekaart
- Taotleja kasutab põllul lubiväetist
- Mulla lupjamiseks kasutatakse lubiväetist

Alates 2025 ei pea kohustuslikult tuhka kasutama

- Lupjamiseks kasutatud **lubiväetise andmed olema kantud väetiseregistrisse**
- Pärast mulla lupjamist **külvatakse põllumajanduskultuur või kasvab seal taimik** kas kasvatatakse vahekultuure, peab olema PÜRМ või talvine taimkate
- Toetust antakse põllu kohta, millel on kuni 10 % ulatuses, kuid mitte rohkem kui 1 ha, turvasmuldi
- Lisategevust **ei anta sama põllu kohta toetust rohkem kui 2 X**

Lisategevuse nõuded (5)

GLÜFOSAADI MITTEKASUTAMINE

- Kohutuseaasta jooksul ei kasutata glüfosaati sisaldavaid TKV kogu majapidamise põllumajandusmaal
- Ei ole lubatud kasutada terve kohutuseaasta vältel
- Lisategevust ei anta mahemaale

Taotluse muutmine

Kuni 16.06

on võimalik lisada taotlusele põldude/pärändniidu alade andmeid ja toetuste taotlemise märkeid

17. juuni – 15. august on lubatud

põldude/pärändniidu alade taotlusele lisamine maakasutuse näitamiseks eelkõige TING nõuete täitmiseks;

taotlusaluste põldude/pärändniidu alade pindalade suurendamine ja vähendamine;

kasvatatava põllumajanduskultuuri muutmine (ainult seiratavate nõuete osas);

taotlemise märgete eemaldamine

16. august – 1. november

ei saa uusi põlde/pärändniidu alasid taotlusele lisada;

ei saa suurendada põldude/pärändniidu alade pindala;

põldude/pärändniidu alade pindala vähendamine on lubatud;

kasvatatava põllumajanduskultuuri muutmine on lubatud (ainult seiratavate nõuete osas);

taotlemise märgete eemaldamine on lubatud;

adminkontrolli ja pinnaseiresüsteemi käigus tuvastatud puuduste osas, millest on taotlejat teavitatud, on taotluse muutmine lubatud (nt ületaotlemised, topelthaotlemised)

Kuni 15.01

saab eemaldada lupjamise lisategevuse taotlemise märkeid põldudelt, mille kohta ei ole esitatud hiljemalt 1.12 lubjatarbekaarti

Toetuse ühikumäärad (põhitegevused)

PÕHITEGEVUS 40–50 €/ha

Mahepõllumajanduse korral 20–26 €/ha

AIAKULTUURIDEL 230–254 €/ha

Mahepõllumajanduse korral 50–70 €/ha

OTSUS
10.02

VÄLJAMAKSMINE
hiljemalt
30.06

Toetuse ühikumäärad (lisategevused)

ORGAANILINE MULTŠ 150–151 €/ha

HALJASVÄETISKULTUUR 110–154 €/ha

MITMELIIGILINE VÄIKE PÕLD 340–476 €/ha

VAHEKULTUUR 60–84 €/ha

LUPJAMINE 50–70 €/ha

GLÜFOSAADI MITTEKASUTMINE 15–21 €/ha

Aitähh kuulamast!

Kehtiv määrus

<https://www.riigiteataja.ee/akt/127032025007?leiaKehtiv>

Koolituste info

<https://www.pikk.ee/valdkonnad/keskkonna-ope/>

Abiks Taotlejale (2025!!!)

<https://pria.ee/sites/default/files/2025-04/okokavade-at-2025.pdf>

Hindamismaatriks

<https://pria.ee/sites/default/files/2025-08/ksm-toetuse-nouete-hindamismaatriksid.pdf>